

ไม่ยอมใช้แบบคำขอ

เมื่อประชาชนจะขอข้อมูลข่าวสาร หรือจะติดต่อเรื่องใดก็ต้องมีคำขอให้ชัดเจน ให้เจ้าหน้าที่เข้าใจได้ แต่เอกสารแบบไหนล่ะที่จะถือได้ว่าเป็นคำขอ หรือคำร้อง

บริษัท ดอทคอม มีหนังสือถึงองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนาเพื่อขอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการซ่อมแซมถนนลาดยางแอสฟัลท์ติกคอนกรีต ๒ โครงการ แต่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนาเห็นว่า การขอข้อมูลข่าวสารดังกล่าวไม่ถูกต้อง คือผู้ขอจะต้องกรอกแบบคำร้องขอตามที่กำหนดและยื่นพร้อมทั้งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนทุกครั้ง จึงแจ้งให้บริษัททราบ และขอให้เขียนแบบคำร้องและปฏิบัติให้ถูกต้อง แต่บริษัทไม่ดำเนินการ และมีหนังสือทวงถามผลการพิจารณา องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนาจึงมีหนังสือไปหาหรือคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารว่า ๑) บริษัท ดอทคอม จะขอเอกสารโดยใช้หนังสือของบริษัทแทนแบบคำร้องได้หรือไม่ ๒) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ไม่กำหนดเรื่องแบบคำร้องไว้เป็นการเฉพาะ จะใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔ ไปปรับใช้ได้หรือไม่ เพราะได้ปฏิบัติในเรื่องการขอข้อมูลข่าวสารให้ต้องใช้แบบคำขอมานานแล้ว และ ๓) ถ้าแบบคำขอไม่ใช่สาระสำคัญแล้ว หากมีคำขอด้วยวาจาหน่วยงานราชการจะให้ข้อมูลข่าวสารได้หรือไม่ ข้อ ๓) นี้น่าสนใจครับ เดียวมีคำตอบ

คณะกรรมการตอบข้อหารือตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการพลิกตำราตอบอย่างนี้เลยครับ ในมาตรา ๑๑ บัญญัติว่า ถ้าบุคคลใดขอข้อมูลข่าวสารและคำขอนั้นระบุให้เข้าใจได้ตามควร ให้หน่วยงานของรัฐจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้แก่ผู้ขอ ดังนั้น เมื่อบริษัท ดอทคอม มีหนังสือระบุข้อความชัดเจนและองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนาเข้าใจแล้วว่าเขาขออะไร ก็ต้องจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้ การกำหนดให้ใช้แบบคำขอก็เพื่อความสะดวกกรณีที่ประชาชนไปตรวจดูข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงาน แล้วประสงค์จะได้สำเนาเอกสาร เจ้าหน้าที่ก็เอาแบบคำขอใส่มือให้เขียน แต่จะกำหนดเป็นเงื่อนไขว่า “ต้องใช้” ไม่ได้ครับ กรณีอย่างนี้เคยมีตัวอย่างแล้ว หน่วยงานส่งสำเนาแบบคำขอกลับไปให้เขียนใหม่ ไม่อย่างนั้นจะไม่รับพิจารณาคำขอทำไม่ได้ ส่วนประเด็นที่หารือว่า ถ้าประชาชนมีคำขอด้วยวาจา คือออกปากขอ จะให้ข้อมูลข่าวสารได้หรือไม่ ตอบว่า ในมาตรา ๑๒ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีผู้ยื่นคำขอข้อมูลข่าวสาร” เห็นได้ว่าโดยปกติให้ทำโดยยื่นคำขอเป็นหนังสือ แต่กฎหมายไม่ได้บังคับว่าต้องกระทำเป็นหนังสือเท่านั้น ดังนั้น เมื่อมีผู้ขอด้วยวาจา หน่วยงานของรัฐก็สามารถให้ข้อมูลข่าวสารตามความประสงค์ได้ คณะอนุกรรมการฯ มีข้อสังเกตด้วยว่า การขอข้อมูลข่าวสารด้วยวาจา ผู้ขอจะขาดหลักฐานว่าได้มีการขอข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานแล้ว จะมีผลต่อการใช้สิทธิร้องเรียนหรืออุทธรณ์ต่อไปได้ อย่างไรก็ดี เมื่อเรียกสำเนาบัตรประชาชนซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไปแล้ว หน่วยงานของรัฐมีวิธีเก็บรักษาอย่างไร ถ้านำไปแนบติดกับคำขอใดๆ ก็เห็นได้ ให้ไปดูมาตรา ๒๓ (๕) คือจัดระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เพื่อป้องกันมิให้นำไปใช้โดยไม่เหมาะสมหรือเป็นผลร้ายต่อเจ้าของข้อมูลขอในเรื่องที่จำเป็นดีกว่าครับ

หากทำได้ตามนี้ก็เป็นการอำนวยความสะดวก การติดต่องานของประชาชนได้รับบริการง่ายขึ้น ต้องการหารือ ปกปิดการใช้สิทธิหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ติดต่อได้ที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ๐ ๒๒๘๓ ๔๖๘๐ www.oic.go.th

“เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น”

(หารือ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๙)